

Vores pædagogiske læreplan

Elverhuset 2021

Vores pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde, med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende og dynamisk dokument, som beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der illustrerer det daglige pædagogiske arbejde og vores fælles udvikling Elverhuset.

Vi glæder os til at byde jer indenfor.

Hvem er vi?

Elverhuset er et kommunalt integreret dagtilbud, beliggende i det sydlige Herlev. Vi bor på Tornerosevej i Eventyrkvarteret. Vores nærmeste nabo, er Elverparken, ligesom vi har flere andre grønne områder i nærheden.

Vi er et stort hus med ca. 100 børn og 25 voksne. Vi har tre vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper.

Vores tre vuggestuegrupper, er fordelt på Sommerfuglene, som har 12 børn, Brumbasserne, som har 9 børn og Mariehønsene som har 12 børn.

Vores børnehavegrupper er fordelt på Klokkeblomsten, som har 21 børn, Solsikken som har 22 børn og Valmuen, som har 21 børn.

Vi er i slut 2019, blevet kompetenceinstitution i motorik og har derfor 3-4 pladser, som tildeles børn, med motoriske udfordringer. Der er tilført ekstra ressourcer og vi har flere uddannede motorikvejledere i huset. Hele huset uddannes løbende indenfor området og vores hverdag byder på masser af motorisk udfoldelse, både inde og ude. Fast to gange ugentligt, kommer der både en fysioterapeut og en ergoterapeut, som har små træningshold fra både vuggestuen og børnehaven.

Derudover har vi pt. en enkeltintegreret plads og et særligt solotilbud, til et barn med særlige behov.

Vi er fagligt stolte og udfører altid *pædagogik med vilje*.

I Elverhuset har vi mange faste traditioner, både i og udenfor huset. Vi har blandt andet årligt en cirkus uge, hvor vi har besøg af en ægte cirkusdirektør. Vi har cirkustelt i Elverparken med overnatning for de største, hvor vi også viser forestillinger for Herlev borgere og andre dagtilbud. Vi har en kagebod til Herlev festuge, som primært varetages af forældrene. Her samles der ind til en årlig udflugt for huset. Vi har et tæt samarbejde med kulturinstitutioner, vi holder bamsefødselsdag og mange andre faste traditioner, som store og små nyder i fulde drag.

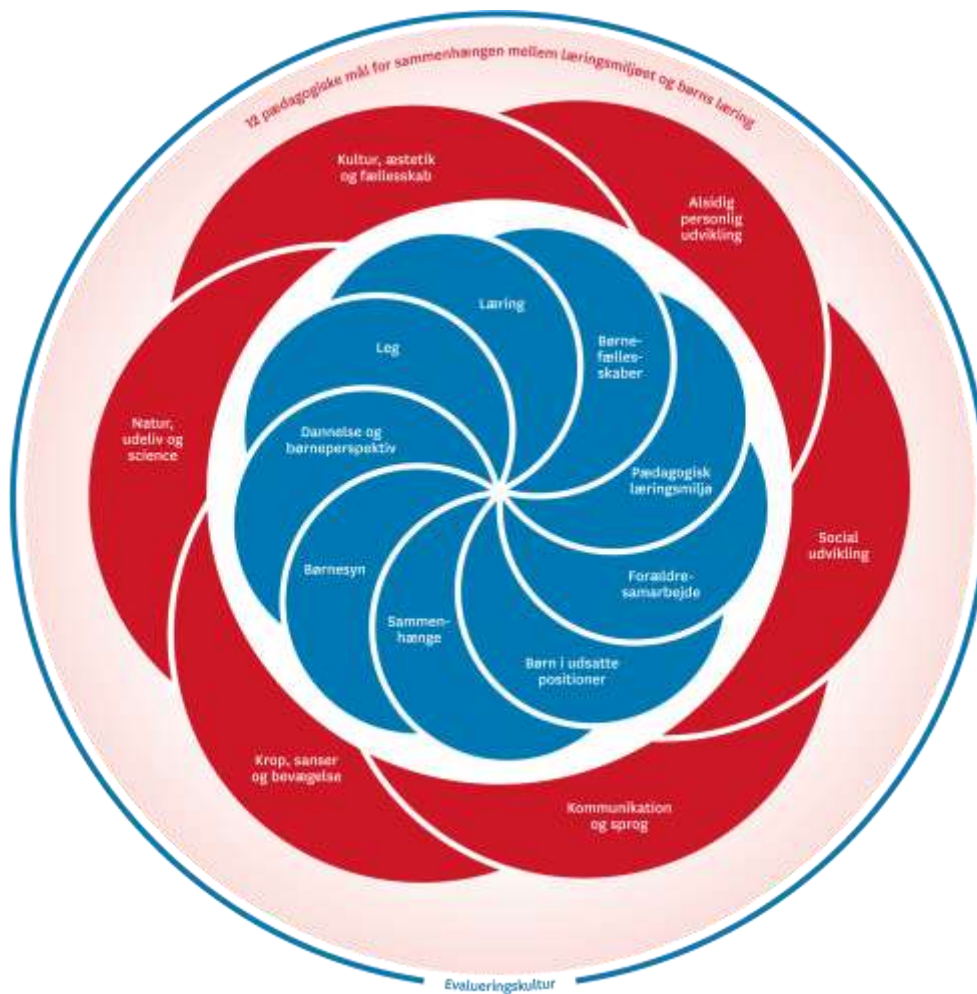
Vores velfungerende forældrebestyrelse, tager aktivt del i, at vi skaber de bedste rammer for alle børn og voksne i Elverhuset.

Vi arbejder med aldersopdelte fordybelsesperioder, hvor aktiviteterne tilpasses gruppens alder og sammensætning. Dette skaber sammenhæng, tryghed og børnefællesskaber på tværs, i huset.

Vi er i konstant udvikling, vi sætter en ære i at blive dygtigere og spille hinanden gode i vores hus.

Det pædagogiske grundlag

Læringsblomsten

Vores pædagogiske arbejde og den pædagogiske læreplan tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, samt de seks læreplanstemaer. Det fælles pædagogiske grundlag er en beskrivelse af værdier i pædagogik, og de centrale elementer er: Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring, børnefællesskaber, pædagogisk læringsmiljø, forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhænge.

Nogle elementer skal altid være tilstede, mens andre er mere tilstede i nogle sammenhænge, frem for andre.

De seks læreplanstemaer er: Alsidig personlig udvikling, social udvikling, kommunikation og sprog, krop, sanser og bevægelse, Natur, udeliv og science og Kultur, æstetik og fællesskab. Alting foregår i en kontekst, alle værdier og temaer er integrerede og kan ikke ses isolerede.

Igennem læreplanen vil vi beskrive den pædagogiske praksis og understøtte vores beskrivelser, med hverdagseksempler og billeddokumentation.

Der henvises under hvert afsnit, til den styrkede pædagogiske læreplan-rammebeskrivelsen.

<https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/den-styrkede-paedagogiske>

De centrale elementer

Der uddybes nærmere,
i de følgende afsnit.

- **Barnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”¹

I Elverhuset skal vi sikre at vores pædagogiske grundlag, anvendes i praksis. At der er pædagogiske overvejelser bag, de handlinger og valg der træffes i hverdagen. Dette sikres gennem fælles mål og værdier, som personalegruppen udvikler sammen, i professionelle læringsfællesskaber.

Vi tager udgangspunkt i et anerkendende og positivt menneskesyn og arbejder ud fra følgende:

At vores kerneopgave sikrer dannelse, trivsel, læring og udvikling for alle.

Med en pædagogisk kvalitet, nysgerrighed og opmærksomhed, skaber vi sammen med forældrene, livsduelighed for det enkelte barn, og klæder barnet på, til den videre færd i livet.

Vi udvikler en pædagogisk ramme, der giver hvert barn mulighed for at udnytte sine potentialer bedst muligt, ved at møde barnet i anerkendende relationer og samspil, der bygger på en glæde og imødekommenhed for det enkelte barn.

¹ <https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Hovedpublikation%20TRYKKLAR%20DEL%201.pdf>

Barnesyn

”Det at være barn, har en værdi i sig selv”

Barnesynet har en betydning for den måde, vi møder børnene på. Børnene er kompetente aktører i eget liv og det at være barn, har værdi i sig selv.

I Elverhuset ser vi børn som selvstændige individer og vi som personale, er meget optagede af, at skabe et godt og udviklende børneliv og værner om de værdier vi som personale, gerne vil videregive i vores dagtilbud. I praksis udmønter det sig bl.a. ved, at børnene oplever nærværende voksne som udviser engagement og omsorg. Vi giver plads til børnenes medbestemmelse, forskellighed og initiativ.

Vi lader barnet udforske verdenen og er nysgerrige på deres udsagn, hensigt og handling. Vi arbejder meget med at se bag barnets handling ”hvorfør gør/handler barnet som det gør”? Vi bestræber os på, altid at tage udgangspunkt i det enkelte barns udvikling, og sikrer at der er plads til at udvikle sig, i forskelligt tempo. Man kan ikke nødvendigvis det samme, så vi støtter altid barnet, ved at se på zonen for nærmeste udvikling.

I Elverhuset understøtter vi det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og trykthed til, at kunne lære og udvikle sig.

Det pædagogiske personale og ledelsen skal skabe organisatoriske rammer og læringsmiljøer, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

Praksisfortælling

Stuen myldrer af liv. Der er børn alle vegne, stemningen er livlig og glad. Fire børn leger vildt i puderummet, to børn leger med perler og der bliver lavet mad i dukkekrogen. En voksen sidder på gulvet, omringet af børn og læser en bog om det, der optager mange af børnene for tiden, nemlig dyr. En anden voksen og to børn er i garderoben, på vej ud for at gynte.

Det at være barn er værdi i sig selv.

Der er morgensamling i vuggestuen. Børnegruppen har i løbet af ugen, leget sanglege til samling. I dag synger og leger børnene til ”Jeg går med Fido på hovedet, på maven, på ryggen, på numsen...”, Under hvert skift i sangteksten spørger den voksne børnegruppen hvor ”Fido” skal sidde på kroppen. Det er børnene som bestemmer, hvordan der skal danses. De voksne følger børnenes bevægelser og initiativer. De voksne støtter og motiverer under legen de børn, som med ord eller handling viser, at de har brug for dette.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Dannelse og børneperspektiv

”Barnet oplever, at det har en demokratisk stemme”

Dannelse og børneperspektiv er et vigtigt grundelement, for den demokratiske dannelse, hvor det enkelte barn og børnegrupperes perspektiver på deres hverdagsliv, tages alvorligt. Her skal børnene opleve at deres perspektiver og konkrete forslag inddrages i børneinitieret aktiviteter, hverdagsituationer og planlægningen af det pædagogiske arbejde.

Børn dannes og lærer i de sociale sammenhænge, de indgår i. Dannelse er livlang læring, men fundamentet grundlægges i barndommen.

Vi er i Elverhuset meget bevidste omkring, at den børnekultur og de værdier der skabes, samt det at, vores rolle for børnene, påvirker deres dannelsesproces. Derfor har vi et stort ansvar, sammen med forældrene, i forhold til at skabe de bedste betingelser, gennem de tidlige år, af barnets liv.

Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i de rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for at skabe. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. Legen og legende, nysgerrige tilgange, er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvar for at rammesætte. Læreplanen skal understøtte, at dette fokus fastholdes i det pædagogiske arbejde. I Elverhuset skabes der trygge læringsmiljøer og læringsprocesser, hvor børn og voksne er optaget og viser engagement sammen. Børnene oplever at de er værdifulde og at der bliver lyttet til deres udsagn, virkelyst, nysgerrighed og muligheden for at stille spørgsmål.

Når vi laver rammesatte aktiviteter eller planlagte forløb, giver vi derfor altid børnene mulighed for at komme med input og til at lade aktiviteten/forløbet tage en anden drejning, end vi voksne måske havde tænkt. Børn lærer ved at være undrende, nysgerrige og slippe fantasien løs.

Børneperspektivet kan både ses udefra, som en analyse af handling, indefra, i form af indlevelse og forståelse for barnet og fra barnet, i form af et direkte udtryk, eller mening.

Praksisfortælling

-Der er samling på stuen. Alle sidder på deres pude, i en cirkel. Den voksne har en tryllepose med dyr i. De børn som har lyst til at trække et dyr op af posen, rækker en finger op. På skift trækkes et dyr op af posen, nu er det blevet Bastians tur, han trækker et dyr op, ”en blåhval” råber han glad. Han lægger dyret på gulvet og drøner hen til sin plads og rækker straks fingeren op. Der er mange som har fingeren op, den voksne spørger Bastian om han kan fortælle noget om blåhvalen. Det kan han, Bastian ved mange ting om dyr. Resten af børnegruppen lytter til Bastian, som stråler ved at have så meget opmærksomhed fra de andre børn og voksne. Bagefter foreslår den voksne at de skal prøve at svømme som blåhvaler.

Der kommer et barn hen og spørger om hjælp til, at få taget flyverdragten på. Her bliver barnet mødt med et stort smil og får hjælp til, at ligge flyverdragten ud på gulvet. Barnet ser tvivlsomt på flyverdragten og siger "Jeg kan ikke finde ud af, at tage flyverdragten på." Den voksne motiverer barnet ved, at vise, heppe og fortælle om hvordan flyverdragten skal på. Barnet bliver så positivt stemt over den voksnes motivation, at barnet prøver at tage flyverdragten på. Dette sker gentagende gange og flere dage i træk. Til sidst kan barnet selv tage flyverdragten på, uden den voksne som motivation.

Det enkelte barn skal kunne udvikle sig,
og blive den bedste udgave, af sig selv.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Leg

” Legen er en udviklende øvebane ”

Legen har fået en ny betydelig placering i den pædagogiske praksis. Dette gælder både i forhold til børnenes spontane og selvorganiseret leg, samt de rammesatte lege og aktiviteter.

Legen ses som en vigtig dannelsesfaktor i det gode børneliv samt det at være menneske og skal være en gennemgående del, af barnets hverdag.

Legen er central i hverdagen, den skal have lov til at fylde og anerkendes som en værdi i sig selv. Børnene skal opleve at der er plads og tid til, at lege og opleve mulighed for at blive fordybet. I Elverhuset har vi altid haft meget fokus på børns leg og vigtigheden af at legen er et vigtigt element for børns dannelse, læring, udvikling og trivsel.

Børn lærer i alt hvad de er i, i interaktionen med voksne og andre børn.

Vi har stor respekt for børnenes leg og den læring der er i legen. Vi prøver så vidt muligt ikke at afbryde legen eller blande os, men holder i stedet øje på afstand, er i nærheden og observerer hvordan børnenes leg udvikler sig. Vi kan af og til gå ind og justere eller udvide legen og vi står selvfølgelig til rådighed, hvis der er brug for hjælp, enten praktisk hjælp eller hvis der opstår uenigheder og konflikter, som børnene skal have hjælp til at løse.

Andre gange deltager vi aktivt i børnenes lege for bl.a. at videreudvikle legen, rammesætte legen og give flere børn deltagelsesmuligheder. Dette vil vi specielt gøre med henblik på børn, der har svært ved at komme med i leg og som derfor er i en udsat position.

Legen er en udviklende øvebane, hvor barnet opnår selvbestemmelse og indflydelse – sammen med andre.

Legen er noget af det, vi i Elverhuset vægter aller højest, fordi det er gennem legen at vi udvikler os sammen. Vi udvikler relationer til hinanden, både mellem børnene og mellem børnene og de voksne.

Når et nyt barn starter i Elverhuset bruger vi meget tid på, at lære hinanden at kende. Vi skaber en tilknytning til barnet så barnet har en sikker base. Vi viser glæde ved at være sammen med barnet og har en positiv tilgang, til barnets initiativer. Dette gør vi igennem leg og spil, ofte i forskellige små grupper. Når barnet er trygt, kan vi observere og støtte barnet i at lege med de andre børn, hvor de voksne er mere på sidelinjen. Vi finder remedier, giver løbende ideer, og mægler hvis det er nødvendigt. I Elverhuset giver vi børnene mulighed for at deltage i mange forskellige fællesskaber, både på stuerne og i aldersopdelte grupper, fx når vi er på tur eller i fordybelsesperioderne. Vi sørger for at der i huset og på legepladsen, er mulighed for mange forskellige små legefællesskaber.

Praksisfortælling

Nogle af børnene er ude og lege og nogle af børnene er indenfor. Jeg er indenfor sammen med en lille gruppe børn. Jeg vælger at tage nogle ponyer frem til 2 piger, som går lidt rundt på stuen. Jeg starter legen med at sige ”ej skal vi ikke bygge et bur til dyrene, og vi skal også huske at have noget mad til dem”. De 2 piger svarer ja og går i gang med at hjælpe mig. Efter et kort stykke tid, stopper jeg langsomt med at

deltage fysisk, men jeg bliver siddende ved siden af dem og observerer legen. Den ene pige, kommer til at vælte et af de store bur til ponyerne og den anden pige, skal til at blive sur. Jeg bryder ind i legen og siger "hov, kom du lige til at vælte buret. så hjælper jeg jer lige med, at bygge det igen." Pigen der blev sur svarede "nååå ja" og jeg byggede buret for dem og legen fortsatte.

En gruppe drenge leger i puderummet. De tumler og slås. De leger, at de er forskellige superhelte med stærke kræfter, der er råb og hvin. Drengene hopper ned på skumpuderne, som de har samlet midt på madrassen. Hop ned, hen og stil sig i kø. De står tæt, nærmest mast sammen. De griner og har det sjovt. I nærheden står Jeppe, han er lidt yngre end de jævnaldrende drenge, han har stået der et stykke tid, bare kigget og grinet lidt med. Han nærmer sig langsomt køen. En pude glider ud fra de andre, da en af drengene lavede et ordentligt superheltefald i dem. Jeppe går hen og lægge den sammen med de andre puder. En af drengene kigger på ham og siger "vil du være Batman Jeppe? Jeppe nikker og stiller sig med, i køen.

Det er tid til at gå på legepladsen, den voksne aftaler med drengene at de kan lade puderne ligge, måske de har lyst til at lege videre når de kommer ind. Drengene jubler og løber ud på legepladsen sammen.

Meget sker, når vi leger. Der opstår lærerige konflikter i legen, hvor børnene øver demokrati og forhandler. Børn lærer om omverdenen, de bearbejder indtryk, følelser og konflikter, og den frie leg er en vigtig del i børnenes hverdag i Elverhuset. I takt med børnenes alder, udvides leg. Der er f.eks. Sansemotorisk leg, symbolleg, konstruktionsleg, rolleleg og regelleg. fantasien og forestillingsevnen er en forudsætning for evnen til at bearbejde virkeligheden, hvor de øver sig i at forholde sig til deres omgivelser.

Læring

"Børn lærer med hele kroppen"

Læring skal tænkes ind hele dagen.

Vi tænker læring ind hele dagen, både i rutiner, leg og voksenplanlagte aktiviteter, særligt rutiner er der meget læring i, fordi en rutine er genkendelig og tilbagevendende for barnet. Vi arbejder meget med, at give børnene ansvar, som F.eks. at hente rugbrød til frokost, hjælpe med at dække bord, tørre borde af, ordne dyrene osv.

Vi arbejder meget med, at der skal være tid til rutiner, i små trygge grupper - tid til at vaske hænder, tid til at tage sine sko på- at der er en voksen til rådighed. De voksne deler sig meget op. I hvert rum møder børnene en nærværende voksen, som tager sig tid. På toilettet og i garderoben, sidder den voksne på en skammel. På stuen sidder børnene og læser bøger, mens den voksne tørrer borde af sammen med enkelte børn, indtil der bliver deres tur til enten at gå i garderoben eller på toilettet.

Der bliver snakket, børnene hjælper hinanden og de får bevæget sig. Vi arbejder meget med at de børn som kan selv, hjælper de andre børn, med at øve sig. På den måde er der læring for flere børn samtidig og det at børnene hjælper hinanden, frigiver mere tid og ro til den voksne, som kan lægge sit fokus andetsteds.

I garderoberutinen har vi bl.a. fjernet en dør, for at der kunne blive mere plads til børnene i garderoben. For at undgå et læringsrum som bliver præget af konflikter og uro, sørger vi for, at skabe en naturlig og hurtig overgang, til legepladsen. For børnene giver det mening, fra deres perspektiv, er der en meget konkret sammenhæng, mellem det at tage jakke og sko på og det, at kunne løbe ud på legepladsen. Derfor bestræber vi os på, at der altid er en voksen på legepladsen, så børnene kan komme hurtigt videre og i gang med at lege.

Vi er hele tiden nysgerrige på, hvordan vi kan tilrettelægge læringsmiljøer, så der er god grund for læring og hvor børnene er aktive deltagere.

Som nyligt udnævnt motorikinstitution, er vi i en rivende udvikling, i forhold til at dygtigøre os, med fokus på krop, sanser og bevægelse, men dette element, har altid fyldt meget.

Børn lærer med kroppen, de er i bevægelse hele tiden, børn går ikke, de løber. Derfor tænker vi kroppen og kropslig læring ind i alt. Vi opmuntrer børnene til at bruge deres kroppe og er som personale, meget bevidste om, at vi selv skal være aktive, bevægende rollemodeller og igangsættere. Derfor kan man ofte på Elverhusets legeplads se en voksen klatre i klatrestativet, lege brydeleg eller i gang i sandkassen, hele tiden i et udviklende, udfordrende og lærende samspil med børnene. Vi er opmærksomme på at børn er hurtige og derfor øver vi os på, at være hurtige sammen med børnene, om det så er i løb på legepladsen eller til samling, hvor der kan være fart på.

Vi løber, når det er muligt, om fredagen i Elverparken. Her får vi pulsen op og sveder, når vi løber stærkt. Børnene mærker deres hjerter slå og får en bevidsthed og fornemmelse af, hvad deres kroppe er i stand til. Vi tæller runder og der bliver både gået i små grupper, eller løbet allerforrest. Alle deltager som de nu kan, på hver deres måde. De voksne er aktive enten i form af opmuntrende poster eller er med på ruten.

I hverdagen er der en vekselvirkning mellem bevægelse og stillesiddende aktivitet.

Vi har fokus på grundmotorik og arbejder bevidst med sansemotorikken. Børnene bliver kropsligt præsenteret, for meget forskelligt, hvor vi griner og øver os sammen. Det samme gør

sig gældende i vores fredags samlinger, hvor alle er samlet. Her kan der være mulighed for at vise et trick fra det gymnastik man går til, eller noget nyt man har lært derhjemme- at turde er også at lære og det at bevæge sig ind i midten af rundkredsen, giver noget på den konto. Samtidig skaber barnet og vi sammenhænge mellem de mange arenaer, et moderne barn bevæger sig i.

For at alle børn har de rette forudsætninger for at kunne lære skal børn være i trivsel. Så derfor er det vigtigt at se på om barnet, eller børnegruppen er i trivsel. Forud for at trives ligger en forventning om, at vi som pædagogisk personale udviser den rette mængde omsorg for barnet og børnegruppen. Når børnene mærker det har betydning, vil barnet trives og dermed have de helt rette forudsætninger for at lære.

I Elverhuset ser vi læring som en bred del af den pædagogiske hverdag. I børnehaven arbejdes der i aldersopdelte grupper i fordybelsesperioder, og det er her, at de sociale relationer børnene imellem, virkelig bliver styrket. Ved at disse fordybelsesperioder bliver afviklet, vil børnene på tværs af stuer få øje på hinandens ressourcer og derved er det med til at skabe og fastholde gode legerelationer, på tværs af stuerne i børnehaven. I vuggestuen arbejder vi meget eksperimenterende. Vi har fokus på børnenes sanser og på hvordan børnene bearbejder, deres sansemæssige indtryk. Vi har fokus på selvhjulpethed, i alle vores daglige rutiner og sikrer at det enkelte barn mestre, det vi præsenterer det for.

Praksisfortælling

To drenge på tre år er nede ved klatrestativet, de klatrer op af rebstigen og klatre videre ud på edderkoppenettet. Dette har de gjort mange gange efterhånden. De plejer at klatre ned af rebstigen for at komme ned. I dag sker der noget andet, de dingler sig ned gennem edderkoppenettet og hænger kun fast med hænderne. Fødderne kan ikke nå sandet, de er nødt til at slippe hænderne for at komme ned. Det tør de, begge to. De griner til hinanden, de er stolte og føler sig modige. De skynder sig hen til rebstigen igen og det samme sker flere gange. Hver gang drengene lander i sandet, er der den samme reaktion som før. Da klokken ringer, løber de hen mod døren imens de råber til en voksen, som står i døren...."voksen (x) vi kunne det godt, vi kunne det godt".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Børnefællesskaber

"At få børnefællesskabets opmærksom på det enkelte barns ressourcer og de ting som lykkes"

Børnefællesskaber er afgørende for børnenes trivsel, da det særligt er sammen med andre, at vi udvikler os, som mennesker.

Leg, dannelse og læring sker gennem børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammen for. Børnene lærer i forskellige kontekster.

Alle børn skal være aktive deltagere i hverdagslivet og have deltagelsesmuligheder og være inkluderet i fællesskaber. Rammen vi sætter, skal være både fast og elastisk, således at den tilpasses, så det enkelte barn, får deltagelsesmuligheder.

I Elverhuset giver vi muligheden for at børn kan indgå i de større børnefællesskaber og de lidt mindre. Vi er interesseret i at danne børnefællesskaber ud fra alder, stue og interesser. På den måde har barnet mulighed for at indgå i flere forskellige sociale rum, hvor der er forudsætninger for at barnet kan etablere forskellige venskaber.

Gennem relationscirklen og børneinterviews, får vi et indblik i de sociale børnefællesskaber, som er til stede i vores dagtilbud og kan arbejde videre med den viden, som børnene giver os. Vi er opmærksomme på at børn i perioder kan være i udsatte positioner eller være udfordret i det sociale og derfor kan have ekstra brug for, at vi som personale, understøtter børnefællesskaberne.

På legepladsen skaber vi rammerne for store regellege/rammesatte aktiviteter, hvor man som barn kan indtage forskellige positioner og øve sig i dette, enten perifert eller som aktiv deltager. Der sikres plads til alle børn i fællesskabet, trods den position man som barn, vælger at indtage og vi er bevidste om, at børn kan have forskellige positioner, alt efter hvad de indgår i. Derfor sørger vi for i Elverhuset, at have forskellige aktiviteter og muligheder for at danne mange forskellige børnefællesskaber.

I Elverhuset taler vi pænt til hinanden. Vi arbejder med kommunikation, dialog og hvordan man som barn, siger nej tak på en pæn og ordentlig måde. For at beskytte de små børnefællesskaber/legen, er det tilladt for børn at takke nej tak engang imellem, til andre børn som vil lege med. Det er en balancegang, for det samme barn skal ikke opleve at få nej hele tiden og derfor er vi som personale, nysgerrige på hvad et barns "nej" bunder i. Måske kan det i virkeligheden ikke overskue hvilken rolle, der skal gives plads til i legen, eller selv være bange for, at miste sin egen position i legen. Ved at have en undersøgende tilgang og prøve at se det fra børnenes perspektiv, kan vi som personale nemmere få en forståelse af de udfordringer, der kan ligge i interaktionen, børnene imellem.

Som personale er vi meget bevidste om, ikke at udstille barnets udfordringer, men snarere få børnefællesskabets opmærksomhed, på det enkelte barns ressourcer og de ting som lykkes. Vi italesætter at alle skal øve sig på noget og at vi øver og hjælper hinanden, i fællesskab. Ved at italesætte dette, er det vores oplevelse, at børnefællesskaberne tager ansvar for at hjælpe hinanden.

Vi er meget opmærksomme på forskellige børnefællesskaber og de muligheder børnene har relationelt. Vi sørger bl.a. for at sammensætte børnene på tværs af alder, køn, relation via vores legegrupper dagligt.

Vi er meget opmærksomme på at styrke børnenes relationer på tværs af stuerne og hjælper f.eks. Børnene med at gå på besøg på hinanden stuer, invitere andre med ind på stuen, i legegrupper eller andet.

Vi lader de større børn være hjælpere for de yngre børn og giver dem dermed mulighed for at opbygge en tæt relation til et andet barn der er yngre/ældre.

Praksisfortælling

Børnegruppen i vuggestuen har været ude og vaske hænder. De kommer én ad gangen tilbage fra badeværelset til stuen.

I overgangen fra at vaske hænder og til at skulle vente på de andre børn og voksne som stadig er på badeværelset begynder to af de små børn at løbe frem og tilbage på stuen, de stopper op kigger på hinanden, griner og fortsætter med at løbe flere børn slutter sig til dem 9 vuggestue børn løber op og ned af stuen mens de griner højt og laver sjove lyde.

De voksne sætter sig på gulvet i et hjørne og kigger på.

Pædagogisk læringsmiljø

"De sammenhænge der udgør rammen for Trivsel, udvikling, læring og dannelse"

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der hele dagen, giver alle børn mulighed for, at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Et trygt og stimulerende **pædagogisk læringsmiljø**, er udgangspunktet for arbejdet med børns læring. Læringsmiljø er et centralt begreb og er der, hvor børnene indgår i fællesskaber og samspil. Det er ikke bare et sted, men også processer. Børnene er i læringsmiljøer hele tiden, og de bevæger sig ud og ind af disse læringsmiljøer hele dagen. Der er det fysiske læringsmiljø, børnenes lege og kultur, de pædagogiske aktiviteter og de pædagogiske rutiner og overgange.

Vi skal sørge for hele dagen at etablere pædagogiske læringsmiljøer, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. I Elverhuset er der særligt fokus på læringsmiljøer med bevægelsestilgang, men også afgrænsede områder, hvor de kan fordybe sig.

Som noget nyt qua den styrkede læreplan, tænkes læring mere bredt og hele dagen. Når vi tænker læringsmiljø i Elverhuset, tænker vi de sammenhænge som udgør rammen for børns trivsel, udvikling, dannelse og læring i institutionen.

Læreplanslementerne skal gerne afspejles i vores pædagogiske praksis.

I Elverhuset arbejdes der meget bevidst med, at skabe/udvikle og forankre læringsmiljøer. Dette gøres bl.a. ved, at vi som voksne er bevidste/forsøger at være langsommelige, (ikke at have travlt) og er fagligt velbegrundede i de forskellige læringsmiljøer. Vi er meget "på gulvet" og er med, sammen med børnene. På den måde oplever børnene i vores dagtilbud, nærværende og tryghedsskabende voksne, som tager sig tid til/i samspillet, at sørge for, at børnene indgår i meningsfulde fællesskaber. Et godt læringsmiljø opstår ved, at børnene bidrager med fortællinger og oplevelser, som danner grobund for interaktion med den verden som barnet færdes i og som hele tiden giver nye samspil og processer, som kan føre til nye refleksionsprocesser, for os som personale.

Praksis udvikler sig hele tiden. Derfor er det vigtigt at vi som personale hele tiden har et udviklings blik og systematiske refleksioner på de læringsmiljøer, som er til stede i Elverhuset. At vi har fokus på, hvad der er en medspiller og en modspiller, for et godt læringsmiljø og hvordan vi kan skabe flere gode og kvalificeret læringsmiljøer.

I Elverhuset er vi meget bevidste om vores upåagtede faglighed, som vi italesætter højt til hinanden i det daglige, eller på mere rammesatte møder. Ved at sætte ord på alle de små selvfølgeligheder, der er i vores pædagogiske praksis, kan vi også blive mere opmærksomme, på alle de små læringsøjeblikke, som barnet er en del af, i løbet af en hel dag.

Det er et krav at pædagogiske læringsmiljøer skal være til stede hele dagen og det gør at vi som personale er bevidste om, at skabe de bedste betingelser ved at rammesætte, planlægge og organiserer læringsmiljøer hele dagen, også sen eftermiddag, hvor der i Elverhuset sagtens

kan foregå rammesatte aktiviteter som stopdans i puderummet, højtlesning eller leg på gulvet med nærværende voksne.

Når vi skal tænke i pædagogiske læringsmiljøer, skal vi altid starte med at tænke i vores børnegruppe. Dernæst er det vigtigt for os at se på om børnene er i trivsel, når børnene som tidligere er nævnt, er i trivsel, har de som udgangspunkt de bedste forudsætninger, for at udvikle sig og lære.

Børn er umiddelbare og meget nysgerrige, de er små detektiver og undersøger alt på deres vej. For at sikre at vi hele tiden fodrer børnenes nysgerrighed, skal vi tænke læreplanens kernelementer ind, sammen med læreplanstemaerne. Vi skal særligt sikre, at vi har børnenes perspektiv og børnesynet med, i vore refleksioner.

Praksisfortælling

En stor gruppe børn er i gang med at grave efter guld sten i sandkassen, rester fra sommerfesten. Der bliver gravet på livet løs og der er stor gejst at spore hos alle. Efter noget tid, er alle guldstenene gravet op, vist frem og ligger nu lunt i lommer og gemt i skuffer derhjemme. Noget tid efter finder et barn nogle Elsa diamanter i sandkassen, det ryktes som en steppebrand blandt børnene og børnene er i gang med at grave igen.

Forældresamarbejde

”Det er betydningsfuldt med et sundt og udviklende hjemmelæringsmiljø”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældresamarbejde

Vi samarbejder med forældre, i form af rammesatte samtaler/møder, daglig kontakt i hverdagen, arrangementer som sommerfest m.m. og forældremøder. Til forældre til børn i udsatte positioner, har vi som oftest en noget tættere og hyppigere kontakt, men vigtigt er det, at alle føler sig mødt.

Vi inviterer forældre med i børnenes læringsmiljøer, gennem fotos og praksisfortællinger af rutiner, leg og voksenplanlagte aktiviteter og sætter ord på det børnene lærer, i netop det læringsmiljø og hvorfor vi som fagligt personale handler sådan. Vi hjælper ligeledes forældrene til, at skabe et godt og trygt hjemmelæringsmiljø, i det omfang behovet er der, eller efterspørges. I praksisfortællingen med Anton kan vi se hvordan den voksne sprogligt inviterer Anton ind i samtalen, ved at huske ham på en oplevelse fra hans dagligdag/børnehaveliv, som betyder noget for ham og som han kan kommunikere videre om, til sin far.

Som personale i Elverhuset er det vores opgave at bygge bro/sammenhæng mellem barnets livsverdener og de forskellige kontekster, barnet færdes i, -læringsmiljøet i

Institutionen, og læringsmiljøet i hjemmet. For at barnet kan trives, dannes, udvikles og lære i Elverhuset, er det vigtigt at de personer, som er omkring barnet hver dag, kan fungere og forstå hinandens perspektiver og derved udveksle erfaring og viden, som kan bidrage til barnets udvikling og trivsel. Dette gøres bl.a. til forældresamtalerne, hvor forældrene har fået udleveret spørgsmål omkring barns trivsel, interesseområder m.m.

hjemme. Sammenholdt med personalets oplevelser i institutionen og barnets perspektiver (f.eks. i form af børneinterview, relationscirkel eller fotos taget af barnet selv), kan der skabes et godt overblik over barnets ressourcer og evt. udfordringer.

Vi samarbejder med forældrene om at skabe læringsmiljøer som for barnet er overskuelige, bl.a., har vi på en af stuerne samarbejdet med forældrene, om hvordan vi sammen kan arbejde med garderoben, som et vigtigt læringsrum for børnene. På et forældremøde havde vi taget fotos af forskellige læringsmiljøer, så forældrene kunne få et overblik over, hvor meget læring der er i løbet af en dag og hvordan de kan støtte op omkring denne læring derhjemme.

Vi forsøger som udgangspunkt, at give børn og forældre en positiv historie med hjem fra dagen. Det der får opmærksomhed, får vi mere af.

Praksisfortælling

Anton og far står i garderoben, det er afhentningstid. Anton pakker sine ting, mens far sludre lidt med en voksen. Den voksne siger henvendt til Anton med glad og stolt stemme..” Anton skal vi ikke fortælle far, at du har lært noget mega sejt i dag?”. Anton tænker sig om og lyser så op. Han begynder at fortælle om hvordan han klatrede ned fra klatrestativet helt selv. Den voksne supplerer ham. Far rosre Anton, de siger begge farvel og sammen går de ned til klatrestativet. Anton skal da selvfølgelig lige vise, hvad han har lært.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Børn i udsatte positioner

”Dialogen med forældrene, er afgørende for trivsel”

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi skaber rum til de børn, som er i **udsatte positioner**, gennem små og trygge læringsmiljøer som er tilrettelagt og organiseret, hvor der kan være fokus på ekstra støtte og nærvær. Vi er opmærksomme på at tænke det brede læringsbegreb i forhold til børn i udsatte positioner, bl.a. i rutinerne, der kan bruges som et vigtigt redskab til at inkludere alle børn naturligt i et fællesskab. Rutinerne rummer vigtige arenaer, hvor barnet kan øve/åbne selvhjulpenhed, relationsdannelse, samarbejde, sprog, medansvar og deltagelse, i et fællesskab.

For at skabe overblik for børn i udsatte positioner og mindske ekskluderende processer, er vi meget bevidste om vores handlemønstre og struktur, så vi kan fremme de bedste betingelser for læring, dannelse, udvikling og trivsel for alle børn.

Når vi har voksenplanlagte forløb/aktiviteter sørger vi for at ”have en bagdør” som gør, at vi som voksne kan skabe rum og deltagelse til de børn, der er udfordret på forskellig vis. Dette kan f.eks. være, at hjælpe med at styre musikken i stopdans m.m. og gøre brug af børnenes ressourcer og styrker, samt være nysgerrige på at finde det fælles tredje, som kan bane vej ind, i flere børnefællesskaber. Børn kan være i en udsat position, af mange forskellige årsager og i kortere eller længere perioder. Vi er altid opmærksomme på, at støtte både barnet og barnets familie, når noget er svært.

Alle børn har brug for overblik over dagligdagen, dette understøtter vi visuelt og sprogligt, ved at nogle stuer, f. eks. gennemgår deres tavle ”vores dag” hver morgen, til samling. Børnene bruger den også aktivt hver dag, til lige at tjekke op hvem der skal hvad. Der er billeder af både børn og voksne og billeder af aktiviteter m.m. Vi arbejder meget i mindre grupper og deler os op. F.eks. går en gruppe børn på legepladsen, en anden gruppe børn er i gang med en vokseninitieret aktivitet og andre er i gang med en børneinitieret leg. Ved at arbejde sådan, skabes der bedre betingelser for, at børn i udsatte positioner, kan få oplevelsen af mestring og være en del af et fællesskab, og vi kan arbejde mere målrettet, med børnenes styrker og udfordringer.

Vi arbejder meget på tværs, i aldersopdelte grupper. Så børn i udsatte positioner og den øvrige gruppe børn, har gode muligheder for at skabe relationer til mange børn, samt voksne. Da man som voksen i grupperne får en tæt relation til de børn, man er sammen med i fordybelsesperioderne. Ved at mange voksne har en tæt relation til børn i udsatte positioner, sikrer vi at barnet har mange at søge hjælp hos og øve samspil med. Vi voksne oplever/møder barnet på forskellige måder og derved skabes der mange fortællinger om barnet, hvor vi selvfølgelig altid lægger vægt på de fortællinger, som bruges til at styrke barnet. De positive narrativer der skabes, fremmer barnets trivsel og udvikling, i en positiv retning. Til forældre til børn i udsatte positioner, sørger vi for at have en daglig positiv kontakt og til møder m.m. taler vi både om det, der er udfordrende men også i lige så høj grad om det der fungerer godt og hvad der gør, at det fungerer godt.

Sammenhænge Og overgange fra dagtilbud Til børnehaveklassen

”Sammenhænge og overgange, er vigtige for barnet”

Barnets overgang til skolen, er en vigtig milepæl og ikke mindst et kulturskifte, som vi skal støtte op omkring. I Elverhuset har vi mange traditioner, særligt for gr. 1. Der er den årlige 20 km lange cykeltur, restaurant for familiemedlemmer, cirkusovernatning m.m, oplevelser som tilsammen giver børnene dannelse, mestring og “en på opleveren”- oplevelser som giver erfaringer, som børnene kan tage med sig videre.

Der bliver arbejdet målrettet i gr. 1 med at give børnene gode handlemuligheder, f.eks. at prøve at løse en konflikt selv, at kunne hente en voksne og hjælpe andre. Bl.a. varetager gr. 1 trøstepatruljen, hvor de trøster og giver omsorg. Gr. 1 oplever også at få ansvar og medindflydelse, som f.eks at kunne bestemme hvor meget overtøj, man skal have på, når man skal ud. De store oplever at være hjælpere for de mindre børn, som starter på stuen.

I Elverhuset arbejder vi altid relationelt og på at skabe læringsmiljøer, hvor barnet kan øve sig i at tage initiativer til, at indgå i fællesskab med andre. Gr. 1 har været sammen i gruppe siden de startede i børnehaven og derfor kender de hinanden godt og har etableret venskaber på tværs af stuerne.

Gr. 1 mødes oftere året op til skolestart, gennem fælles forløb, hvor der bliver arbejdet ud fra forskellige temaer, der er nøje planlagt, gennem brobygnings samarbejdet, med skolerne.

Vi har et tæt samarbejde med 0. klasselærerne, hvor bl.a. Gr. 1, et år var på besøg i en 0. Klasse for at stille spørgsmål til eleverne om hvordan det er at gå i skole, da vi oplevede at mange af børnene var nervøse for det at starte i skole. Efter besøget var de mere spændte og positivt stemt for det at starte i skole.

I september er der gensynsmiddag for alle gamle gr. 1 børn og personalet.

Praksisfortælling

Gr. 1 skal på tur til en nærliggende skole, de går sammen i en lang række. De glæder sig og taler om, hvad de mon skal lave. På skolen er der mulighed for at gå frit rundt og selv vælge, hvad man vil lave. Just Dance rummet er et ret populært rum, der bliver danset og grinet sammen.

På turen tilbage, er der mange som har fået nye venner og er blevet mega seje til dans og tricks. Efterfølgende sætter personalet gang i en just Dance aktivitet i institutionen, hvor gr. 1 kan vise hvad de har lært og det bliver en fælles aktivitet hvor alle kan deltage.

I praksisfortællingen kan vi se hvordan personalet i Elverhuset tager udgangspunkt i noget som børnene ønsker at lave (børneperspektiv) og lave en sammenhæng fra skole til Elverhuset. Der er virkelig mange læreplanstemaer i denne fortælling, bl.a. får børnene øvet sig i samspil og det at tage initiativer, til nye relationer. børnene får udvidet deres kendskab til en skole/SFO kultur og samtidig oplever de bevægelsesglæde og fællesskab. Samtidig er det en aktivitet som vækker genkendelse, engagement, selvtillid og deltagelse.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

At være en del af lokalsamfundet, betyder meget for Elverhusets store og små.

I Herlev kommune er der meget fokus på kultur og vi er flittige brugere af det vi kan komme til. Børnene får herigennem et naturligt forhold til det at færdes rundt i lokalområdet og byens mange muligheder.

Den lokale nærliggende fodboldklub, afholder årligt en Minicup, som vi trofast deltager i. Vi inviterer byens borgere til vores årlige cirkusuge, vi har tidligere gået Lucia og afholdt fastelavn, sammen med beboere på plejehjemmet og deltager i bibliotekets årlige kulturdag og andre arrangementer. Vi ser teater i medborgerhuset, besøger Gammelgård, Kildegården og forskellige idrætssteder i byen. Vi er årligt deltagende i Herlev byfest, hvor vores forældregruppe og børn, sælger kage, kaffe mv, til et efterfølgende fælles arrangement, for hele huset.

Alt dette, for at skabe en sammenhængskraft og et kendskab til egen by.

Når vi inddrager lokalsamfundet, er det vigtigt at der er en sammenhæng i børnehøjde og vi gør derfor meget ud af, at sikre forståelsen og motiverer, samt skaber nysgerrighed, forud for vores tur/aktivitet/forløb mv. Ofte prøver vi at genfortælle gennem børnenes dokumentation, både via billeder, tegning, og fortælling.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Elverhuset har vi et stort fokus på, at skabe et sundt "arbejds miljø" for børnene og selvfølgelig også for de voksne. Det skaber de bedste betingelser for at sikre trivsel og udvikling. De **fysiske** forhold skal være i orden, hvor vi f.eks særligt har fokus på støj. Vi støjr reducerer ved at gruppeopdele og har sat lyd isolerende tavler op. Udover støj, arbejdes der særligt med, at her skal være rart at være. Vi har skofrit de fleste måneder af året og sørger for at lufte godt ud i løbet af dagen.

Vi bruger vores uderum meget og fordeler os i alle kroge af Elverhuset. Vi inspirerer børnene til at tænke kreativt og bruge deres fantasi, i forhold til at anvende hvad vi har omkring os, til leg og fordybelse.

Stuerne er indrettet, så børnene ved hvad de kan- hvor. Der laves legestationer og indrettes i forhold til børnegruppen. Børnenes perspektiv, er altid i fokus.

Vi prøver altid at skabe et **æstetisk** og stimulerende miljø, med børnenes egne kreationer og andet visuelt inspirerende materiale.

Der indbydes til zoner, med både stille leg, bevægelse, konstruktion, rolleleg mv. De voksne guider og hjælper børnene, til at navigere rundt.

Det **psykiske** børnemiljø værnes om, gennem samspillet mellem voksen- barn og barn- barn. I Elverhuset er vi meget opmærksomme på at være tilgængelige voksne, der med en anerkendende tilgang og en respekt for barnet, både lytter og justerer sig. Vi lader løbende de voksne uddanne i ICDP, som er en måde hvorpå man møder barnet i relationen.

Børnenes stemme og medbestemmelse, er altid en vigtig del af udviklingen af børnemiljøet. Der evalueres løbende, i dialog med børnene og tages højde for både alder og modenhed, i inddragelsen af justering af børnemiljøet.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, si 30

Madmod og måltider i Elverhuset

I Elverhuset er vores måltider, et vigtigt element. Vi værner om måltiderne og skaber en tryk og hyggelig ramme. Med 90 % økologiske råvarer, skaber vores økonoma varierende og inspirerende mad fra bunden, varieret efter årstiden og med mæthed, energi og sund kost for øje.

Der er mange pædagogiske overvejelser bag, et godt måltid i Elverhuset.

I forhold til maden, motiverer vi børnene til at smage, på alt det der serveres. Vi skaber madmod og madglæde, ved at de selv tager del i at øse op, får plads til at undersøge, dufte, mærke-smage osv på maden. Når det er muligt, får de selv lov til at være med til at forberede de elementer, der kan lade sig gøre.

Der skabes små projekter ud fra interesse, hvor "fra jord til bord" ofte får lov til at udvikle sig over lang tid, da børnene bliver meget optagede heraf.

Med nærvær, engagement og fokus på dialog, sikres det pædagogiske fokus i måltidsrutinen.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer, samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alle læreplanstemaerne er sammen med kerneelementerne, grundlag for vores pædagogiske hverdag og for vores etablering af læringsmiljøer i Elverhuset.

Vi opstiller ikke længere kun mål og konkrete aktiviteter, under de enkelte temaer, men beskriver i stedet hvordan vi skaber et læringsmiljø, der fordrer læring og udvikling på tværs af temaer, i en bredere læringsforståelse.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, trykthed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I Elverhuset giver vi plads til alle og arbejder på at lære børnene at respektere hinanden, selv om de er forskellige f.eks. I forbindelse med samling på stuen eller frokost. Nogle har altid noget at sige, andre skal tage tilløb og har brug for tænketid, før de byder ind. Alles bidrag er lige vigtige. Der skal være plads til, at alle kommer med en personlighed. Vi skal skabe muligheden for, at barnet kan begå sig i fællesskabet og i forening med barnets omverden.

Et vigtigt element i læreplanen er, at børnene får væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner. Dette imødekommer vi ved at sammensætte børnene i forskellige aktivitetsgrupper og legegrupper på tværs af alder og køn.

Vi veksler imellem mange forskellige aktiviteter og sørger for at der både tilbydes kreative, motoriske, læringsrige og sansemæssige aktiviteter, så børnene får lov til at prøve sig selv af, i mange forskellige sammenhænge og kontekster og på den måde præsenteres for alsidige aktivitets muligheder.

I forbindelse med konfliktløsning og de uenigheder der opstår børnene imellem, har vi fokus på at alles perspektiv er lige vigtig, alle skal lyttes til og respekteres. Det er ikke så vigtigt hvem der startede eller hvem der gjorde hvad, men, det vigtige er, hvordan vi løser det på en god måde, for alle parter.

I Elverhuset arbejder vi målrettet med nærmeste udviklingszone. Vi arbejder med at børnene skal opleve at de får udfordringer i løbet af hele dagen som de kan mestre med støtte fra en voksen eller et barn, og så senere hen kan barnet mestre disse udfordringer alene. Vi arbejder med børnene i små grupper så alle børn i gruppen har en følelse af, at de har en nær voksen. Vi glæder os sammen med børnene over deres små sejre i hverdagen, de små sejre der knytter sig til nærmeste udviklingszone og hvor barnet får en succesfølelse. Barnet får altså, netop på

grund af de nære relationer, og støtte fra de nære voksne/børnefællesskabet, de rette forudsætninger for at udvikle engagement, livsduelighed og gåpåmod.

For os er forældrene vores vigtigste samarbejdspartnere, i forhold til det enkelte barns udvikling. Børn udvikler sig i de forskellige kontekster de er i og ikke nødvendigvis i samme tempo. Et hjemmemiljø og et institutionsmiljø, kan tilbyde forskelligt. Vi er altid i dialog med forældrene og bestræber os på, at begge parter, klæder hinanden på, når noget lykkes eller ikke lykkes, for at skabe et godt og betydningsfuldt samarbejde.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I samspil med andre og i relationen barn-barn og barn-voksen, udvikles de sociale kompetencer. Vi sikrer at alle børn har ”adgang” til det sociale liv i hverdagen.

Den personlige og sociale udvikling finder sted i alt hvad vi gør, sammen med andre. Her udvikles empati, forståelse og respekt for andre. Barnet bliver klogere på sig selv og dets omgivelser.

Det er i samspillet og relationerne til andre, at barnet øver sig og udvikler de sociale færdigheder, som er så betydningsfulde, for barnets livsduelighed. På vejen møder barnet succes, konflikter, uoverensstemmelser, forhandling og kompromiser. Vi støtter det enkelte barns udvikling og sikrer barnet adgang til øvebaner og forskellige arenaer i Elverhuset, primært via børnefællesskaber.

I forhold til forældresamarbejde taler vi altid med forældrene, omkring barnets sociale liv og udvikling, om hvilke relationer/venskaber vi og de oplever, at barnet har eller er ved at udvikle. Vi taler også med forældrene om, hvordan vi i børnehaven og de derhjemme, kan understøtte det.

Relationscirklen vi laver med alle børn i forbindelse med trivselssamtalen, giver os også et godt billede af barnets egen oplevelse af relationer/venner i børnehaven, både på stuen og på andre stuer. Det giver mulighed for en god dialog imellem de voksne og barnet og gør også, at vi ofte får øje på at barnet f.eks. Har et ønske om at have en stærkere relation til et eller flere andre børn, som vi så kan støtte op omkring. I forbindelse med relationscirklen taler vi med barnet om, hvem det kan lide at være sammen med, hvem der er gode venner, hvem det kan være svært at være sammen med og om der evt. er nogen barnet godt kunne tænke sig at være mere sammen med og lære bedre at kende.

Praksisfortælling

O. og E. sidder i et hjørne på gulvet og leger med magneter. De bygger hver sit høje tårn. Til det bruger de kvadraterne, så de er hurtigt brugt op. O. prøver at tage nogen af dem, som E. bruger, hvilket E. ikke bryder sig om. Han beklager sig højlydt, hvorefter O. giver ham magneterne tilbage. O. er ikke tilfreds med, at han ikke bare kan tage E.'s magneter. "Så kan jeg jo ikke bygge mit tårn højere", siger han. Jeg sidder sammen med dem på gulvet. Jeg siger: "Hvis I nu bygger et tårn sammen, så kan det blive et meget højt et. Måske I også kunne prøve at se, hvor mange af dyrene, der kan være nede i Jeres tårn, uden at det vælter." De to drenge finder dyrene og går derefter i gang med at bygge et tårn sammen. De fylder dyrene ned i, og når tårnet vælter, griner de højt. Jeg griner med og siger: "Hov nu væltede det. Så må I bygge tårnet igen". De to drenge fortsætter med at bygge tårne sammen resten af formiddagen. Sammen finder de nye måder at bygge tårn på, nye ting at fylde ned i tårnet, og sammen morer de sig hver gang, tårnet vælter.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I Elverhuset bestræber vi os på at være rigtigt gode sproglige, og kommunikative rollemodeller.

vi sætter ord på alt, hvad vi gør. Vi målretter vores sproglige udfoldelse på målgruppen, og vi er meget opmærksomme på den fælles opmærksomhed og øjenkontakt. Vi ser børnene og vi sætter ord på alle børns handlinger og intentioner. Vi arbejder målrettet med sproget, men vi gør det med en tilgang hvor vi understøtter og sikrer os at børnene føler sig forstået.

Vi arbejder med både literacy og numeracy, også i vuggestuen. At børn har adgang til skriftsprog, med verbal guidning, understøtter udviklingsmuligheden, for at tilegne sig sprog.

For alle vores børn gælder det ”at sprog er en gave fra mor og far”, nogle børn tilegner sig flere sprog og andre et. Fælles er det, at alle børn skal have mulighed for, at blive så dygtige, som den enkelte kan.

Sprog er sammen med andre kompetencer, fundamentalt i forhold til at begå sig både socialt og personligt. Vi skal sikre de børn, hvis sprogkundskaber er begrænsede, støtte og guidning i hverdagen.

På stuerne har vi af og til børn, hvor vi understøtter vores sprog med tegn til tale. Dette gør vi fordi denne gruppe børn f. eks er forsinkede i deres sproglige udvikling, og ved at vi viser tegn, og billeder sikrer vi os at barnet har bedre forudsætninger for at forstå vores intentioner. Endvidere vil vi også gerne sikre os at fordi disse børn er sprogligt forsinkede, får de nogle tegn og redskaber til også at vise eller kommunikere til og med os i forhold til, hvad de gerne vil. Tegn til tale og total kommunikation skal ikke bruges i stedet for sprog, men bruges som redskab til at understøtte den sproglige udvikling.

Stuernes tavler med fotos og tegninger af dagens program understøtter visuelt, hvad der skal foregå i løbet af dagen og gør at alle har en fælles forståelse.

Vi bruger rim og remser f.eks. I forbindelse med samling. Særligt i forhold til de største børn leger vi meget med sproget, finder ord der rimer, laver egne remser mv.

Vi har fokus på nærvær og dialog omkring måltidet og har dialoger der gerne udspringer af børnenes interesser eller et fællestema. Hvis et barn f.eks. Har været i svømmehallen dagen

før og fortæller om det, breder vi emnet ud og inddrager de andre børn i fælles dialog omkring emnet.

I samlinger og aktiviteter tager vi ofte emner op der udspringer af børnenes interesser og lege, da det gør at flere børn er deltagende og giver mulighed for at udvikle gode dialoger og snakke omkring emnerne med børnene. F.eks. Kan vi vælge at tage et tema op, som vi ved et af de mere stille og tilbageholdende børn, har interesse for, da vi så har en større chance for at kunne inddrage netop dette barn i snakken, netop fordi det er et emne han/hun interesserer sig for eller ved noget om.

Praksisfortælling

Det er formiddag og børnene leger på stuen. Tobias (2 år) har brug for en ren ble. Pædagogen tager Tobias i hånden og fører ham ud på badeværelset. Tobias kravler forsigtigt op ad stigen, mens pædagogen støtter og vejleder ham. Da Tobias ligger på puslebordet begynder pædagogen at skifte ham. "Så skal vi lige finde posen frem og jeg skal have de blå handske på hænderne" siger pædagogen. Tobias smiler og viser sine hænder. De småsnakker og smiler til hinanden. Tobias begynder at lave fagter med hænderne. "Skal vi synge en sang"? "Det var en god idé". "Hvad vil du gerne synge"? spørger pædagogen anerkendende. Tobias smiler og nikker og begynder at lave fagterne til "Giraffen Gumle". Pædagogen begynder at synge. "Giraffen Gumle gik en tur på Afrikas Savanne. Der mødte den et næsehorn....". Tobias synger med, mens hans små fingre laver de velkendte fagter, som han kender så godt fra samling. Da de er færdige med sangen, er bleskiftningen også slut. "Så er vi færdige" siger pædagogen smilende. "Færdig" gentager Tobias, mens han efterfølgende kravler ned af stigen igen.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnene skal lære deres kroppe at kende. Altså skal børnene have mulighed for at udforske verden gennem deres kroppe.

Det er ofte udfordringer i forhold til kroppen, som hæmmer udvikling i andre henseender. Elverhuset er en motorisk kompetence institution, og vi er i gang med at opkvalificere medarbejdere, netop til arbejdet med kroppen, sanser og bevægelser. Vi arbejder målrettet med at børnene i både vuggestuen og børnehaven, skal lære deres kroppe at kende, de skal have en masse sansemæssig stimuli i løbet af dagen, og de skal være trygge ved deres kroppe og deres krops potentiale. Hver dag leger vi motorikken ind.

Vi arbejder med finmotorik og grovmotorik, og vi bestræber os på at se børnene lykkes og skaber aktiviteter ud fra det enkelte barns behov og kunnen. Hvad enten vi bygger med lego, leger i køkkenet, eller øver selvhjulpenhed i rutine situationerne.

I Elverhuset tilbyder vi en generel afveksling mellem ro/aktivitet i dagligdagen i forbindelse med aktiviteter og samling er vi opmærksomme på at lave temposkift, inddrage krop, sanser, berøring f.eks. ved samling, fællesklap, individuelle massageøvelser og mindfulness og fælles yoga øvelser. Vi sidder ned, ligger ned, står op på skift i forbindelse med aktiviteterne.

Stuerne er indrettet så vidt muligt, så der er rig mulighed for kropslig udfoldelse, der er puder, madrasser, vi har bolde, rullebrædder, hoppepuder. Vi laver ofte rytmik og fælleslege på stuerne og ofte yoga, massage og mindfulness med børnene.

Vi ser os selv som rollemodeller og viser derfor vores egen umiddelbare glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse. Indendørs laver vi f.eks. Motorikbaner, rytmik og sanglege. Udendørs spiller vi hockey, fodbold, leger fangeleg, leger krammeståtrod og andre fælleslege sammen med børnene.

Fredagsløb med opvarmning og efterfølgende fællessamling med sanglege. Ofte tager de store børn de mindre børn i hånden, når vi løber vores runder i parken. Vi oplever at søskende fra Elverhøjen kommer og løber med deres søskende i frikvarteret.

Sansekuffert på stuen med fx pensler til penselmassage. Vandperler til sanseleg.

Legepladsen har rig mulighed for bevægelse. Fx klatretæer og klatrestativ, mulighed for at cykle og køre mooncar, løbe og spille bold. Mulighed for at gynges og snurre, vi hænger hænge-

køjer op når vejret tillader det. Vi leger, regellege fx gemmeleg, bankebøf, lille hund, hvad er klokken hr. Løve og fangeleg, spiller boldt.

Til sanserne er der sand, vand, mudder, sten osv.

Vi bliver i Gr. 1, undervist i førstehjælp og har der fået masser af viden om kroppen.

Vi forener alle aktiviteterne med de øvrige temaer, da vi er opmærksomme på, at vi både styrker sproget, fællesskabet, den enkeltes udvikling, omgivelser ude og inde, gennem nysgerrighed og oplevelser og med inddragelse af vores lokalsamfund, gennem aktiviteter ude af huset.

Praksisfortælling

Det er morgen. Fire børn leger på stuen sammen med en pædagog. Stuen har en stor madras med forskellige skumpuder og Bobles tumledyr. Noah (2 år og 6 måneder) begynder at bygge en aktivitetsbane af puderne, tumledyrene og omkringstående skamler. Han løfter og skubber tingene rundt, mens han smiler og griner. De andre børn bliver hurtigt interesseret i, hvad Noah laver, og inden længe er de alle i fuld gang med at lave banen i fællesskab. Pædagogen ser med på sidelinjen og vejleder børnene, når det er nødvendigt. "Hvis I skubber skamlerne tættere på hinanden, er det nemmere at gå på banen". Da banen er færdig begynder børnene at lege på den. Tre af børnene er meget aktive og tonser derudaf, mens Albert (2 år) er mere tilbageholdende og observerende. Pædagogen henvender sig smilende og opmærksomt til Albert, mens hun rækker hånden frem "Har du brug for hjælp, Albert"? Albert smiler og tager pædagogens hånd. Pædagogen hjælper ham op på banen og støtter ham, når han bliver lidt usikker. Børnene er meget optaget af legen og griner højt, men pludselig går det lidt for hurtigt og Noah får skubbet Freja (2 år) ned af den ene skammel og hun begynder at græde. "I skal huske at passe på hinanden, når I leger" siger pædagogen omsorgsfuldt. "Nu faldt Freja ned og slog sig". Pædagogen sætter sig på en af skamlerne og tager Freja på skødet, mens hun trøster hende. De andre børn stimler sammen om pædagogen og Freja. "Av" siger Albert medfølende, mens Emma (2 år og 9 måneder) efterligner pædagogen og aer Freja på ryggen. "Hvor er I bare gode til at trøste Freja" siger pædagogen anerkendende. Efterfølgende fortsætter legen igen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

I Elverhuset har vi dyr på næsten alle stuer. Vi har skildpadder, Congosnegle og fisk. Børnene tager del i at passe godt på dyrene, hvilket giver dem et indblik i at tage ansvar for levende væsner og giver anledning til mange nysgerrige øjeblikke, når dyrene er ude. Det kan være grænseoverskridende for nogle børn, så de voksne er meget opmærksomme på, at støtte det enkelte barn i denne proces.

De yngste børns bedste undersøgelsesmetode, er at putte ting i munden. Alle ting skal forbi munden på vej igennem barnets sanseapparat. Hvordan er konsistensen, hvad smager det af, er det varmt eller koldt og så videre. Denne umiddelbare nysgerrighed er vi i Elverhuset opmærksomme på, at blive ved med at udforske sammen. Science tanken, og hele det eksperimenterede element i dette læreplanstema, har vi i Elverhuset trukket en masse direkte paralleller til børnenes spor. At følge deres spor, indendørs men også udendørs. Hvad sker der når barnet gentagne gange udforsker følelsen af sand i munden og mellem tænderne. Hvad sker der når vi flytter en træstub, hvilke dyr myldrer det frem med? hvorfor lukker bænkenbidderen sig sammen som en kugle når den bliver bange? Er der mange regnorme, snegle både med og uden hus. Hvad sker der når vi hopper i en vandpyt, hvorfor er der ikke altid vandpytter? og så videre. Vi lægger stor vægt på netop at følge børnenes spor når de udenfor udforsker ukendt terræn. Børnene er ude og samle erfaringer, erfaringer som danner dem som menneske, oplevelser lagrer sig i børnenes limpiske system og derved vil de altid huske på disse erfaringer, de gør sig.

Vi undersøger hvad der sker når vi vælter et glas under maden. Børnene får våde bukser, vi skifter bukserne, i takt med børnenes fin motorik og grovmotorik udvikles, lærer de også ikke at vælte deres vandglas hele tiden. Ergo, ser vi science i vuggestuen som en rejse bestående af små eksperimenter, men som er med til at danne vuggestuebørnene, i deres videre færd.

Eksperimenterne kan være mere eller mindre målbare og kan med tiden justeres.

Vi sætter igen rammer, og så følger vi børnenes spor og ser ud fra børnenes perspektiv- hvad vækker deres opmærksomhed og deres nysgerrighed.

Science har fået mere fylde i vores pædagogiske hverdag, da vi ofte oplever at det fælles tredje, udvikler mange kompetencer hos det enkelte barn og for fællesskabet. Laboratorie tænkningen, er med til at udvikle en nysgerrighed hos børnene og fordrer at blive klogere sammen, gennem aktiviteter, der skabes og eksperimenteres med, uden at hverken store eller små, kender resultatet.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

”hvem er jeg og hvem er de andre?”

Der skabes aktiviteter gennem forskellige udtryksformer, så børnene bliver klogere på sig selv og omverdenen i et kulturelt perspektiv. Ved at bruge æstetik og kreative processer i den forbindelse, kan man med mange forskellige udtryk, skabe motivation og nysgerrighed, udover at være sammen om et fælles tredje. Som eksempel arbejdes der med tal og bogstavkendskab, ved at bruge materialer som f. eks. modellervoks, kastanjer, maling, slim, vores kroppe og børnenes frie fantasi. Her kan man sammen blive nysgerrige og kreere, samtidig med at vi præsenterer børnene for et univers, de senere skal anvende i læringsøjemed.

Børn lærer og motiveres meget forskelligt. Vi prøver altid at inddrage børnene i planlægningen af selve aktiviteten og processen, hvor de voksne arbejder ud fra et mål og intentioner, som tilgodeser de enkelte og gruppen. Der tages ligeledes højde for dagen og afstemmes ud fra, hvad der er muligt, i forhold til børnenes spor.

Vi aktiverer ligeledes børnenes nysgerrighed på hinanden, gennem dialog og diverse ture i vores by. Det er vigtigt at stifte bekendtskab med levemåder, livsvilkår og forskellige familiekonstellationer. Det forenes altid positivt med kreative projekter og gerne i samarbejde med kulturinstitutionerne i vores by.

Vi øver og afprøver os selv og vi tør stille os frem og vise hvad vi kan, vi er i et stort fællesskab men også i små fællesskaber/grupper.

Vi har som eksempel besøgt Gammelgård ved udstillingen: SAXBO NATHALIE KREBS - KVINDEN, KUNSTEN & KEMIEN vi blev undervist og lavede stentøj sammen med Gammelgårds dygtige keramikere.

Vi så udstillingen i en stor gruppe vi lyttede og bød aktivt ind med svar på spørgsmål. Vi tegnede de krukke, vi så omkring os, i luften og bagefter på papir. Vi mærkede på stentøj og forskellig glasurprøver. Vi listede omkring med hinanden i hænderne for at passe på de smukke ting. Vi fik vores egen klump ler i hånden og arbejdede kreativt i små grupper. Vi udstillede stolte vores fine små kopper, først på Gammelgård og bagefter i fællesrummet i Elverhuset.

I uge 35 har vi hvert år Cirkusuge. Vi samarbejder med en professionel gøgler Mugge. De 4 og 5 årige børn er med til at lave en stor cirkusforestilling i et rigtigt cirkustelt som bliver sat op i parken. Vi øver cirkusnumrene i små grupper og om torsdagen inviterer vi til to forestillinger. En for vuggestuen og de 3 årige, lokalsamfundet og børnehaveklassen, samt forældre/bedsteforældre.

Kultur er også lig med traditioner, hvilket vi har mange af i Elverhuset. Børnene er med til planlægning og gennemførelse.

Evalueringsskulturr

" At turde famle og fejle, skaber højere kvalitet"

Vi har store ambitioner om, at få skabt en stærk **evalueringsskulturr** i Elverhuset.

Vi har hele tiden styrket de professionelle læringsfællesskaber, gennem faglige dialoger, reflektion og pædagogiske processer. Men for at sikre en udvikling af læringsmiljøerne i Elverhuset, skal vi finde en måde, hvor på, vi kvalitativt ændrer praksis, på baggrund af undring, erfaringer, analyse og ny praksis, således at der er en dokumenteret effekt i forhold til børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I Elverhuset involverer vi børnene i evaluering og udvikling af vores læringsmiljøer, og vi har Planer om at arbejde yderligere med arbejdet med børneperspektiver på det gode børneliv i Elverhuset set udefra, indefra og fra barnet.

Dette gennem børneinterviews, børnefoto dokumentation og via kreativ udfoldelse.

Vi vil i større grad anvende evalueringssværktøjer, som sikrer et fælles udgangspunkt i personalegruppen og anvender på nuværende tidspunkt EVA's "redskab til selvevaluering", som kan sidestilles med aktionslæringsmodeller.

Den daglige og løbende evaluering, består dels af indsamling af data, til brug for fælles analyse, men også af en fælles opmærksomhed på, at italesætte hvad man gør og siger i hverdagen. Dette fordi vi har erfaret, at der er megen tavs viden i Elverhuset, som med fordel kan anvendes mere kvalitativt. Ikke mindst så nye medarbejdere, andre fagpersoner og forældre, inddrages og inspireres.

Vores forældre, er udover børnene, vores stærkeste samarbejdspartnere, i forhold til at bidrage med deres perspektiv, ind i en evalueringsskulturr. Vi ser frem til gode processer, i tilblivelsen af denne.

Praksiseksempel

Vi er nysgerrige på, hvordan vi kan gøre garderoben til et mere overskueligt sted for børn at opholde sig . Vi laver løbende aktioner for at prøve ting af. Vi justerer vores praksis, så læringsmiljøet hele tiden kan blive bedre for de børn, som færdes i det hver dag og hvor barnets udbytte af læring er stort.

" Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51